

מסורת הש"ס

- (א) ז"ל לו בשנה (ג) [בז],
(ג) [שפתו כ"ה במשנה
שנתנית
(ד) [נעילתו.ל.ה] (ה) [ל'תמיס
יהיה לנזון כל מוס כי י"ק
(ו) [נזלון מו: מח:] (ז) י"א
ומכיל (ח) חיתום י"ק
(ט) ז"ל לאשחוטגי, [דפסלי
שנבדלת ומסרה יעב"ד].

—◆—

תורה אור השלם

- נששו חבליך בל ידוקו
בן תרגם בל פרשו גס אז
חלק עד שקל מקרה
פסדים בוזו בו:
- ובי ידקה בן מוס פסח אז
עור כל מוגר ע' לא תוקנו
לך אלקיך: דברים טו כא
- ערת אז שבור אז תרץ
או יבלת אז קרב אז יקפת
לא תקריבו אלה לך ואשה
לא תתנו מקום עד המזבח
לך: ויקרא כב כב
- ואיש כי יקריב זבח
שקמים לך לפלא נדר אז
לנדבה בבקר אז בצאן
תמים ידקה לרצון כל מוס
לא ידקה בו: ויקרא כב כא
- ואת שתי הבקיות ואת
החלב אשר עליהן אשר
על הבקלים ואת היתרת
על הקרב על הבקית
יסקרה: ויקרא ד ד

—◆—

הגהות הב"ח

- (א) גמ' או לאחל שמים
קודם לל'ז וזתר ר' נמקח:
(ג) שב במשנה אין נדקין
או המתאמת ולפניס ואף
לא לא המתאמת: (ג) גמ'
והא מיסחר חסר: (ד) "וש"
ד"ה מתחן שהקב נראה
מבחוץ שנקבו:

—◆—

לעזי רש"י

- מיינשליר"ש
[מיינשליר"ש]. שינים
טוחנות.

—◆—

מוסף רש"י

- חוטין: כבי דשני שקורין
יניצ"ס, החיצונות. חוטם
שפטים כנגד חוטמו (יע"ר)
(ה) שנחלש הפס (יע"ר)
(ו): שפגמו: שחטרו מעט
(שס) ורשגממו: שנתחטס
כסין כחוטו ולא חיסרו
אלא כעין סדק (שס) שנתחטס
נתקנו מלמעלה בעומק ולא
חיסרו כלס, היו מוס
הואל ונלא אותן חוטין
(יע"ר ה). הפנימיים.
ששניים גדולות קטנות
בגן. שקורין מיינשליר"ש:
לגמרי, היו מוס,
כדמפרס הואל והואל וכו' פני
מחוץ, אלג פנימה או גימס
אין יוכר, שחרי מנחות
(שס) פסח.

—◆—

רבינו גרשום

- מעלי כסמא. שכן דרך
כל סס וכל מביקה
מועיל יותר קודם אכילה
מלאחר אכילה: מעלי ליה
כשעורים. שהשעורין יפין
לבהמה יותר לאכול קודם
שתיה מלאחר שתיה: לאחור
שתיה מאי. היו מעלי ליה
האז לח ויבש מירי לאחור
שיתה אז לא: קשור אז
מותר. כלומר ששואבירו
לח ויבש צריך שיתורו
הבכור לפי שיותר הוא אוכל
בשומחה כשחור מותר: גינה
המוכה ליערי. ומאכילו שם
מי מהנה לו אורי הגינה
כאורי השרה: ובלבד שיהיו
משולשין. כלומר לסוף כ"ו
וכ"ו וכו': אבל. לח ויבש
בג' חדשים ולא איתסי
למפרע היו מומא משעה שהתחיל לו:

או דלמא כו' אם סימלי לומר כסעודה ראשונה כו'. דלי אמרת ככל סעודה מו לא מיבעי מידי דודאי לא איכפת לן אי קודם אכילה או לאחר אכילה דהא כסעודה שניה אחר אכילה הוא ומוכלינן ליה אכל אם תימלי לומר דלא יזהינן ליה אלא כסעודה ראשונה שכלל יום מיבעי לן: **קודם אכילה ודאי מעלי ליה**

כמלא. כדרך סס שכל אדם שותה סס לנפואה קודם אכילה: **לאחר אכילה מאי.** מי הוא צדיקה צהכי או לא: **ה"ג קודם שמה ודאי מעלי ליה** כשערי. שדרך צהמה ז לאכול שעורים קודם שמה: **מוסר ודאי מעלי ליה.** דניחא ליה עלמא: **עס חזירו.** ניחא ליה צלותא ומהניא ליה אכילה: **כשדה.** ניחא ליה צאירה: **גינה הסמוכה לעיר.** יא' הוא כשדה או לא: **ישו משולשים.** לג' חלקים שאס ילאנו היום יצדקנו מכאן ליום כ"ו ואזני והדר ליום ששה ועשרים וחלי והדר ליום כ"ו דליהו שמונים לפי שכלשם זמנים הללו דרך אותו המוס לעבור ואינו נראה והוי ליה מוס עובר: **למימעל צפדינו.** לאו מצבור צעי דלא שייכא ציה פדיון אלא צשאר מוקדשין שעניהם מנטפות והפרים מיד פדיונם ואמר הרי הן מחוללות על מעות הללו ואח"כ צדקו וקודם שתכלה זמן י' צדיקתו שלש חדשים נהנה מן הפדיון: **אי אמרת למפרע הוי מומא.** אישתכח דחילולו הוי חילול ופדיונו קודם ומצינן^(א) קרבן מעילה: קרי **שמואל עליה.** האי קרא פסחים בזו צו דהרי דצר שאין הדעת סובלת שיהו גמרים צוויים ציות כלומר אתה אינך מתוודד ושאלת שאלה כו שאלני יודע תשובה: **במתני' שפמו.** שפה: **גמ' מחזון.** שהקב נראה (ו) שהקבו מחזות החיצונות של חוטם: **מכפנים.** שניקבה מחזיה החולקת את החוטם: **אינו מוס.** שנמקוס סתר הוא: **סורא צרא דשיפסיה.** שורה חיונה של שפה כלומר חודה של שפה ולא רחצה: **במתני' מהפאימות.** שיניים גדולות שקורין מיינשליר"ש שאחת נראית כשמים: **ואף לא אם מהפאימות.** שאס נעקרו החוטין כנגדן לא הוי מוס: **גמ' איזו הפיומות.** ס. כולה מפרש לקמן: **וסיומה עלמה נלפנים.** ואין שומעין עליה: **הפיומות.** שנחלשע הפה: **אין משגיחין.** דאפי' מן מוצח לא נפסל: **מאי קאמר.** דקאמר איזו תיומת מן התיומת ולפנים: **ה"ק איזו היא הפנימית.** דלאמרי' עלה צמתני' נעקרו הוי מוס נפגמו או שנגממו לא הוי מוס: **אזל איפסולי מיפסל.** מ"ע"ג המוצח וימתין שיפול צו מוס אחר וישמטנו: **פסח ועור כסיב דמשמע בגליי אין צמיר לא:** **לאישחוטגי.** כזור על חסרון שצפנים: **ולאפרוקי.** קדשים לא מיבעיא לי דלא חשיב מומא כולי האי: **לנזון.** מוצח: **ואס שסי כגליות.** בקרבנות כתיב (כליות): **יסינה.**

משמע כוליא אחת יסינה ויקטירנה: **אין צריה צאח.** אין י' צריה נצרכת ככוליא אחת והא שאין צה אלא אחת מיסחר חסר: **הא.** דפסלי כשנצרכת צתים ומסרו^(א) דחזין י' דמקומו ניכר והא כרייתא דמכשרת כגון דנצרך צאחת דליכא חסרון: **מר דפסלי סבר אין צריה צאח.** והאי ודאי חסר. ואיסתפקא ליה למורי אמאי לא מקשי ליה נמי דומיא דשלש קתני ולדידי לא קשיא מידי דכי קס"ד כדולי עלמא י' צריה צאחת הוה מקשינן הואל ויש צריה צאחת והוא נמי תנייה צהדי שלש ודאי צנצנצת צאחת נמי פסול וטעמא לא הוה ידעינן אמאי פסול דלא מוס בגליי הוא וחסרון לא הוי צפנים ומשום האי פירכא חוקמי אליציה דאין צריה צאחת והא מיסחר חסר ובעל כורחיה לאו דומיא דשלש היא דהא אין צריה צאחת וכי תימא נוקים אליציה דיש צריה צאחת אס כן אמאי פסול: **חסרה קודם שחטטה.** פסלה: **האורס**

על אלו מומין פרק ששי בכורות

ל"א

שיהו משולשין. צתחלת שמונים וצסוף שמונים וצאמלע שמונים ובענין זה י' לפרש צפ' הקורא את המגילה (מגילה יט. וסס) גבי מגילה דלאמר שאס הטיל צה ג' חוטין גדין כשרה דקאמר וצלצד שיהו משולשין פירוש צתחלת הדף וצאמלעו וצסופו וסס פירש"י שיהיה מראש הדף עד הגיד

כמגיד לחזירו צין מלמעלה צין מלמטה וההיא דמכות (דף ט:) ודאי הוי כענין זה גבי ערי מקלט ושלשם שיהו משולשות שיהא מדרוס למצרון כמחצצרון לשכס וימחצצרון לשכס כמשכס לקדש ומשכס לקדש כמקדש לנזון ולא אמרינן שיהו צנראש ארץ ישראל וצסופה וצאמלעיתה וכאן פירש"י שיהו משולשים לשלשה חלקים שאס יראהו היום יצדקנו מכאן ליום כ"ו וחלי והדר ליום כ"ו כ' דהוא יוס שמונים ודומה שפירש כן לפרש שיטה דמכות (סס) ומניה לא לגמרי הוי כי ההיא י' שיהי לו לפרש שידקו לסוף עשרים ולסוף ארבעים ולסוף ששים שיזאר מן השמונים ששרים לאחר צדיקה אחרונה כמו שיש עשרים קודם צדיקה ראשונה ולא יתכן לפרש י' כן כלל אלא כמו שפרשמי ממחלה כדמשמע צפ' הערל (יצימות דף פ.) גבי סרים חמשה דמפרש כל שלא ראה שעה י' כששרותו ופרין וליחוש שמא הצריא צינתים ומשני כיון דתחילתו וסופו לקוי לא מיישינן י' משמע ד' פגמים היינו מחלתה וסופה ואמלעשה וגרלה דכפרים המשולשים צכילד מעצצין (עיוצין דף מ.) לא הוי לא כי האי ולא כי הריא דמכות י'!:

והאמר

אומר אין בודקין מן (א) התיומת ולפנים ואף לא את התיומת: גמ' ת"ר **התיומת איזהו תיומת מן התיומת ולפנים ותיומת עצמה כלפנים רבי יהושע** **בן י' קפוצאי אומר אין שוחטין אלא על החיצונות בלבד רבי חנינא בן אנטיגנוס** **אומר אין משגיחין על התיומת כל עיקר מאי קאמר ותו רבי יהושע בן קפוצאי** **היינו תנא קמא חסורי מיחסרא והכי קתני** **איזהו הפנימית מן התיומת ולפנים ותיומת עצמה כלפנים בד"א שנפגמו ושנגממו אבל נעקרו שוחטין ר' יהושע בן קפוצאי אומר אין שוחטין אלא על החיצונות אבל פנימיות שנעקרו מישחט** **י' עליהו לא שחטינן אבל אפסולי מיפסל ר' חנינא בן אנטיגנוס** **אומר אין משגיחין על התיומת כל עיקר ואפי' איפסולי לא איפסיל בעי רב אחדבוי בר אמי י'ש מחוסר אבר מבפנים או אין מחוסר אבר מבפנים למאי אי לבכור** **פסח או עור כתיב אי לקדשים** **עורת או שבור כתיב לאישחוט וליאפרוקי לא איבעיא** **י' לן כי מיבעיא לן לאיפסולי מאי תמים יהיה לרצון אמר רחמנא תמים אין חסרון לא** **י' או דלמא (א) תמים יהיה לרבות כל מוס לא יהיה בו מה מוס מאבראי אף חסרון מאבראי ת"ש** **ואת שתי הכליות יולא בעל כוליא אחת ולא בעל שלש כוליות ותניא אידיך יסינה לרבות בעל כוליא אחת סברוה דכ"ע אין בריה באחת (א) י' דהא מיחסר חסר לימא בהא קמיפלגי דמר סבר חסרון מבפנים שמה חסרון ומר סבר חסרון מבפנים לא שמה חסרון אמר רב חיאי בר יוסף דכ"ע י'ש בריה באחת י'חסרון מבפנים שמה חסרון ולא קשיא כאן כשנבראה בשתים וחסרו כאן כשנבראה באחת מעיקרא והא דומיא דשלש קתני מה שלש מעיקרא אף אחת מעיקרא אלא הכא ביש בריה י' מעיקרא קמיפלגי מר סבר י'ש בריה באחת ומר סבר אין בריה באחת ור' יוחנן אמר דכולי עלמא אין בריה באחת וחסרון מבפנים שמה חסרון ולא קשיא כאן שחסרה קודם שחטטה כאן שחסרה לאחר שחטטה קודם קבלה מי שרי והא"ר**

הא. משמע כוליא אחת יסינה ויקטירנה: **אין צריה צאח.** אין י' צריה נצרכת ככוליא אחת והא שאין צה אלא אחת מיסחר חסר: **הא.** דפסלי כשנצרכת צתים ומסרו^(א) דחזין י' דמקומו ניכר והא כרייתא דמכשרת כגון דנצרך צאחת דליכא חסרון: **מר דפסלי סבר אין צריה צאח.** והאי ודאי חסר. ואיסתפקא ליה למורי אמאי לא מקשי ליה נמי דומיא דשלש קתני ולדידי לא קשיא מידי דכי קס"ד כדולי עלמא י' צריה צאחת הוה מקשינן הואל ויש צריה צאחת והוא נמי תנייה צהדי שלש ודאי צנצנצת צאחת נמי פסול וטעמא לא הוה ידעינן אמאי פסול דלא מוס בגליי הוא וחסרון לא הוי צפנים ומשום האי פירכא חוקמי אליציה דאין צריה צאחת והא מיסחר חסר ובעל כורחיה לאו דומיא דשלש היא דהא אין צריה צאחת וכי תימא נוקים אליציה דיש צריה צאחת אס כן אמאי פסול: **חסרה קודם שחטטה.** פסלה: **האורס**

נבראת באחת והיכי אמרת דהא דתני ולא בעל כוליא כגון שנבראת בשתים וחסרה: חסרה קודם שחטטה אסירה לאחור שחטטה שריא:

בג' חדשים ולא איתסי למפרע הוי מומא.

כה א ב ג ד ה ו מיי פ"ב
מהלכות ארסורי מוצח
הלכה ד':

ב ו ז מיי ט טז יז יח יט
ב ו ז מיי ט טז הלכה טז
והדר ספק:

כה ט מיי פ"ו מכל צילא
קדש ה' ו:

כב י מיי פ"ב מהלכות
ארסורי מוצח הלכה ג
סמך עשין יול (טור יו"ד ס')

ט:)

ל כ מ מיי ט' הלכה יא:

—◆—

שיטה מקובצת

- א' שתיה קודם שתיה:
ב' והפנימית שנעקרו:
ג' תיר איזהו התיומת:
ד' בן קפוצאי וכו' ל קפון:
ה' מישחט לא שחטין
ו' עליהו אבלי: ו' כי מבטיח
ז' לא אפי' מבפנים
ח' ב' באחת והא מיחסר:
ט' בריה באחת ויתב
י' מעיקרא נמקח: י' בהמה
יא' טוריה לאכול: יא' לעיר
יב' לא: יא' הויא: יב' בדיקתן
יג' שש: יג' אין בהמה
יד' בריה ח' בריה נמקח:
טו' דחזין לה דמקורו:
טז' הויא א"כ שתיה: טז' שן
יז' כלי: יז' כאן: יז' שעה
יח' אחת בכשרותו: יח' מיישינן
יט' ופרך מוא דר' חנינא אבר
כ' אנטגנוס ומשני לחי אבר
כ"א' כלוליה גופא לא
כ"ב' חיישינן: י' דמכות והרונה
כ"ג' לאסוקי נפשיה במגילה
כ"ד' מדיד ספיאק יתפרו בגדין
כ"ה' באבאעצה ובסוף
כ"ו' העליין ובסוף רביע
החתחן:

—◆—

רבינו גרשום (המשך)

- הוי פדיו ונהנה מן הפדיון
מעל: ואי אמרת מיכן
ולחא בר מומא ולא קודם
לא תפיס פדיון דאכתי הוי
כחם ונהנה מן הפדיון לא
מעל: קרי (עליה) שמואל
עליה. דרר פניחם: פסחים
בזו בו. כלומר אפי' דלא
הייתה לחכמו שקולה כלום
כנגד חכמת שמואל שאלו
דבר שלא ידע להשיבו: (א)
אין בדיקין מן המתאמות
ולפנים. היינו שינים
הגדולים שגומדין לסוף
הלחים ששם אינו נראה
המום אפי' נעקרו לא ע"י
אכילה ולא ע"י פנייה ולהכי
קרי לחו מתאמות שיש לכל
אחד ב' עיקרין. אף לא מן
המתאמות עצמן שנעקרו
לא הוי מוס מבחוץ:
בסוף החוטם הרי זה מוס
ששם נראה מבפנים בעומק
החוטם אינו מוס שאינו
נראה: תורא ברא דשפתיה.
עור החוצצון מאי קאמר.
ר' תנניה אין משגיחין כו':
אפסולי מיפסל. להקריבה:
ולא שבסתר. וכן גמי עורת
או שבור בגלוי. לאישחוט
או לאיפרוקי לא מיבעיא
לן דלא דבעינן אלא על
מוס שבגלוי: לא מה מומא
מאבראי. כדכתיב עורת
או שבור היינו מוס והוי
מאבראי: ולא בעל כוליא
אחת שנברא באחת: סברוה
דכולי עלמא אין בריה
באחת. אין דלמא להיבראות
באחת [ותאן] דמשמע ולא
בעל כוליא אחת שהיו לו
שתים וניטלה אחת: קסבר
חסרון מבפנים שמה חסרון
אמר ר' חייאי כו'. ולא
קשיא. הא דקתני ולא בעל
כוליא אחת כגון שנבראת
בשתים וחסרת אחת: מה
שלש מעיקרא שכן נבראת
אף אחת מעיקרא שכן

^[א] לפי רבינו היה כסוב תמ"ר מקצו חוטמין אחר האשעה דחוטין החלונות ולפיכך מפרש צתחלת להא דאין נדקין מן המהפאימות.